

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lag om ändring av lagen om skyddsupplag

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lag om ändring av lagen om skyddsupplag (RP 145/2025 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört:

- ledande expert Mirjami Tanner, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Johanna Hakala, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Tommi Nordberg, försvarsministeriet
- polisinspektör Otto Hiltunen, Polisstyrelsen
- chef för strategiskt stöd Nuutti Nikula, Försörjningsberedskapscentralen
- utvecklingschef Ari Korhonen, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- finansministeriet
- skyddspolisen
- Säkerhetskommittén
- Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänna synpunkter

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen. Samtidigt upphävs den gällande lagen om tryggande av för-

Utlåtande FvUU 24/2025 rd

sörjningsberedskapen (1390/1992). I propositionen föreslås också vissa ändringar av främst teknisk natur i lagen om skyddsupplag (970/1982). Den helhetsöversyn av lagstiftningen om försörjningsberedskap som görs för att säkerställa att regleringen är aktuell grundar sig på regeringsprogrammet.

Förvaltningsutskottet anser det motiverat att Försörjningsberedskapscentralen, som för närvarande är en statlig inrättning, genom den föreslagna regleringen ombildas till ett ämbetsverk. Genom ändringen förtydligas Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning som statlig myndighet. Försörjningsberedskapscentralen har offentliga förvaltningsuppgifter och utövar i vissa uppgifter också betydande offentlig makt. Offentliga förvaltningsuppgifter sköts i regel av ämbetsverk som inrättats under statsrådet. De anställda vid Försörjningsberedskapscentralen kommer i fortsättningen att vara tjänstemän och utföra sina uppgifter under tjänsteansvar. Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralens uppgifter regleras mer precist än tidigare på lagnivå. Också bestämmelserna om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen utvecklas.

Finansieringsmodellen för Försörjningsberedskapscentralen och försörjningsberedskapsåtgärderna ska ses över så att verkets omkostnader samt sektors- och poolverksamheten i fortsättningen finansieras via statsbudgeten, medan försörjningsberedskapsåtgärderna finansieras via försörjningsberedskapsfonden utanför statsbudgeten, dit försörjningsberedskapsavgiften alljämt inlämnas. Syftet med finansieringslösningen är att säkerställa att finansieringen av försörjningsberedskapen är tillräcklig, att prioritera de åtgärder som finansieras samt att öka öppenheten och transparensen i finansieringen. Det är enligt utskottet mycket viktigt att stärka försörjningsberedskapsfondens bärkraft i den förändrade säkerhetsmiljön, där man även måste vara beredd på långvariga kriser. Nödvändiga åtgärder för beredskap och hantering av allvarliga störningar måste kunna finansieras under alla förhållanden.

Finlands säkerhetspolitiska miljö har förändrats i grunden och för en lång tid framöver. Förändringarna har varit snabba och de är allt svårare att förutse. Förvaltningsutskottet anser även i detta sammanhang att säkerhetsfrågorna måste granskas som en omfattande helhet för att faktorer och fenomen som påverkar Finlands säkerhet samt sambanden mellan dem ska kunna upptäckas så effektivt som möjligt. En tydlig åtskillnad mellan yttre och inre säkerhet kan inte längre göras.

Förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön påverkar också försörjningsberedskapen. Enligt statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen (568/2024) förutsätter de nya och mer allvarliga hoten att tryggheten av försörjningsberedskapen och nivån av beredskap förstärks. Inom utvecklandet av försörjningsberedskapen ligger fokus under de närmaste åren på beredskap också inför militära hot och hybridhot. I statsrådets beslut betonas särskilt skyddet av kritisk infrastruktur och tjänster, cybersäkerheten, tillgången på de mest kritiska nyttigheterna samt avvärjandet av hybridhot som förändras snabbt. Utskottet anser det vara viktigt att den reviderade regleringen om försörjningsberedskap beaktar behoven i den förändrade verksamhets- och hotmiljön samt de förväntningar som ställs på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet i det förändrade säkerhetsläget.

Förvaltningsutskottet har i sina utlåtanden om den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (FvUU 16/2024 rd) och försvarsredogörelsen (FvUU 7/2025 rd) betonat försörjningsberedskapens betydelse som en del av totalförsvaret och den övergripande säkerheten. En redogörelse om

Utlåtande FvUU 24/2025 rd

den inre säkerheten (SRR 6/2025 rd) behandlas för närvarande i riksdagen. De nämnda redogörelserna av den nationella säkerhetsstrategi som är under beredning och som innehåller konkreta åtgärdsförslag.

I den säkerhetsstrategi för samhället som uppdaterades i januari 2025 fastställs handlingsmodellen för den övergripande säkerheten, enligt vilken samhällets vitala funktioner tryggas i samarbete mellan myndigheter, näringsliv, organisationer och medborgare. Det finska samhällets resiliens grundar sig i enlighet med verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten på förmågan att upprätthålla samhällets vitala funktioner under alla förhållanden. För att detta ska uppnås måste man bland annat också se till att det finns tillräckliga förutsättningar för att utveckla kommunernas och välfärdsområdenas beredskap och resiliens. Förvaltningsutskottet anser att den välfungerande samarbetsmodellen mellan myndigheter, näringsliv och organisationer inte bör ändras.

Riksdagen godkände i maj 2025 en lag om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (FvUB 11/2025 rd), genom vilken det så kallade CER-direktivet har genomförts¹ (Critical Entities Resilience Directive). Dena allmänna lag kompletterar den sektorspecifika regleringen och avsikten har varit att åtgärderna enligt den, försörjningsberedskapsverksamheten och beredskapen enligt beredskapslagen ska komplettera varandra. Förvaltningsutskottet anser att det är viktigt att säkerställa att regleringen enligt CER-direktivet, EU:s cybersäkerhetsreglering (NIS 2), EU:s reglering om digital motståndskraft inom finanssektorn (DORA), den nya lagstiftningen om försörjningsberedskap samt sektorsspecifik lagstiftning bildar en fungerande och konsekvent helhet.

Definitionen av försörjningsberedskap

Med försörjningsberedskap avses enligt 1 § 1 mom. i lagförslag 1 tryggnad av de ekonomiska funktioner, den produktion av och tillgång till nödvändiga varor, material och tjänster samt den kritiska infrastruktur som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, landets näringsliv och landets försvar och säkerhet inför och under allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och inför och under undantagsförhållanden. Avsikten är att definitionen ska omfatta alla väsentliga element som tryggar försörjningsberedskapen. Utskottet anser det motiverat att definitionen utvidgas till att omfatta allvarliga störningar under normala förhållanden. Också skyddet av befolkningen fogas för tydlighetens skull till definitionen.

Utskottet understöder att definitionen av försörjningsberedskap utöver försvaret också inbegriper säkerheten. Utöver de funktioner som är kritiska för landets försvar ska man vid behov också kunna trygga de kritiska funktionerna för aktörerna inom den inre säkerheten, det vill säga polisens, Gränsbevakningsväsendets, räddningsväsendets, Transport- och kommunikationsverkets och migrationsmyndigheternas kritiska funktioner. De statliga säkerhetsupplag som avses i 10 § i lagförslag 1 och de produktions- och kapacitetsreserveringar som avses i 13 § kan bland annat användas för att skydda befolkningen och trygga produktionen som stöder säkerheten.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av direktiv 2008/114/EG.

Utlåtande FvUU 24/2025 rd

Förvaltningsutskottet framhåller att myndigheterna för den inre säkerheten — i synnerhet polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen — ansvarar för den första insatsen i alla säkerhetsrelaterade situationer, också i de flesta hybridsituationer. De är första insatsmyndigheter vid oklara hot och händelser så länge hoten inte kan tolkas eller identifieras som militära hot. Den inre säkerhetens betydelse har accentuerats i det förändrade säkerhetsläget.

Varje ministerium svarar också i fortsättningen för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde. Inrikesministeriet deltar tillsammans med övriga ministerier i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen, som arbets- och näringsministeriet ansvarar för. Vid uppföljningen av konsekvenserna av den nu föreslagna lagen bör man som ett element fästa uppmärksamhet vid hur väl den sektorsövergripande styrningen fungerar.

Rätt att få information och utlämnande av uppgifter

Enligt 21 § 1 mom. i lagförslag 1 har Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna rätt att av bland annat statliga ämbetsverk och inrättningar samt av myndigheter inom välfärdsområden och kommuner få sådan information som är nödvändig för att utföra vissa i bestämmelsen angivna uppgifter. På grund av uppgifternas karaktär och den oförutsägbarhet som kan förekomma vid störningssituationer är det inte möjligt att i bestämmelsen närmare ange vilka uppgifter centralen behöver. Rätten att få information är därför i bestämmelsen knuten till nödvändiga uppgifter.

Enligt uppgift ankommer bedömningen av om uppgifter ska lämnas ut på den myndighet som lämnar ut uppgifterna. Samma myndighet gör en nödvändighetsbedömning. I detta sammanhang bör det noteras att utlämnande av uppgifter på begäran av Försörjningsberedskapscentralen också kan påverkas av vad som föreskrivs om informationsutbyte och dess begränsningar i lagstiftning som gäller olika myndigheter. Det är dessutom viktigt att se till att den personal som arbetar med försörjningsberedskap genomgår tillräckligt omfattande säkerhetsutredningar och att lokalerna möjliggör hantering av säkerhetsklassificerad information. Det är av central betydelse att Försörjningsberedskapscentralen inte får lämna ut sekretessbelagda uppgifter vidare utan den utlämnande myndighetens samtycke. Sakkunniga har fäst uppmärksamhet vid den föreslagna regleringens förhållande till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Förvaltningsutskottet har vid flera tillfällen betonat betydelsen av en gemensam lägesbild för myndigheterna. Den föreslagna regleringen möjliggör ett effektivt myndighetssamarbete samt sammanställning och delning av lägesbilden. Försörjningsberedskapscentralen kan lämna ut lägesbilder som innehåller sekretessbelagd information bland annat till statliga myndigheter och kommuner. Centralen kan också dela lägesbilden med Försörjningsberedskapsrådet samt med sektorerna, poolerna och kommittéernas organ. Lägesbilden får inte få lämnas vidare utan Försörjningsberedskapscentralens samtycke. Av propositionsmotiven framgår inte i vilka situationer det skulle vara nödvändigt att lämna vidare en sekretessbelagd lägesbild.

Övrigt

Enligt den föreslagna regleringen har Försörjningsberedskapscentralen rätt att för tillsynen över statens säkerhetsupplag och ibruktagandet av upplag få handräckning av polisen, om handräck-

Utlåtande FvUU 24/2025 rd

ningen kan ske utan att den äventyrar utförandet av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av polisen. Utskottet konstaterar att bestämmelsen ligger i linje med bestämmelserna om handräckning av polisen i 9 kap. 1 § i polislagen (872/2011) och därmed är ändamålsenlig. Den handräckning som polisen ger är avgiftsbelagd.

Enligt motiven kan handräckning av polisen behövas till exempel för att ge tillträde till en byggnad eller något annat slutet utrymme, om det är nödvändigt för att förvalta och ta i bruk säkerhetsupplag eller för att utöva myndighetstillsyn. Sådan handräckning handlar om att undanröja hinder och bryta motstånd. Enligt sakkunniga är det dock inte helt klart om Försörjningsberedskapscentralen har lagstadgad rätt att få tillträde till säkerhetsupplag när upplagringen grundar sig på ett avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och en enskild näringsidkare.

Förvaltningsutskottet ser positivt på att regeringens proposition i motiveringen tar upp frågor som gäller försörjningsberedskapen på Åland och beskriver samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och landskapet Åland. Utskottet betonar betydelsen av Ålands geografiska läge och dess inverkan på beredskapen. I fråga om Ålands särställning hänvisar utskottet dessutom till sitt utlåtande om försvarsredogörelsen (FvUU 7/2025 rd).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 12.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Juha Hänninen gl
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Juha Viitala sd.

Utlåtande FvUU 24/2025 rd

Sekreterare var

utskottsråd Henri Helo.